

27.4.2026

EOAK/3018/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Susanna Lindroos-Hovinheimo

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Päivi Lahtinen

TIETOPYYNTÖÖN VASTAAMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Kiuruveden kaupungin arkistosihteerin menettelyä tietopyyntönsä käsittelyssä. Kantelijan mukaan hän pyysi kaupungilta Kiuruveden lukion vuoden 1980 ylioppilaiden nimelistaa. Kantelijan mukaan hän sai vastauksen, ettei luetteloja voida luovuttaa, koska se muodostaa henkilörekisterin ja luovuttamalla luettelo syöllistyttäisiin mahdollisesti henkilörekisterin luovuttamiseen siihen oikeudettomalle. Kantelijaa ohjattiin sen sijaan etsimään tietoja Kiuruvesi-lehdestä tai Savon Sanomista toukokuulta 1980.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Kiuruveden kaupungin selvitys ja lausunto.

---

3 RATKAISU

3.1 Sovellettavia oikeusohjeita

Perustuslain (731/1999) 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) 2 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan asetusta ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa.

Asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt yleisen edun vuoksi toteutetun tehtävän suorittamiseksi voivat luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan.

Asetuksen 89 artiklan 1 kohdan mukaan yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaan käsittelyyn sovelletaan rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevia asianmukaisia suojatoimia asetuksen mukaisesti. Näillä suojatoimilla on varmistettava, että on toteutettu tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla taataan etenkin tietojen minimoinnin periaatteen noudattaminen. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi pseudonymisointi, jos mainitut tarkoitukset voidaan täyttää tällä tavoin. Jos nämä tarkoitukset on mahdollista täyttää käsittelemällä myöhemmin tietoja, minkä johdosta ei ole mahdollista tai ei ole enää mahdollista tunnistaa rekisteröityjä, nämä tarkoitukset on täytettävä tällä tavoin.

Hallintolain (434/2003) 22 §:n 1 momentin mukaan, jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on kehotettava lähettäjää määrääjässä täydentämään asiakirjaa, jollei se ole tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Asiakirjan lähettäjälle on ilmoitettava, miten asiakirjaa on täydennettävä.

Tietosuojalain (1050/2018) 28 §:n mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jälj. julkisuuslaki 621/1999) 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä.

Säännöksen 2 momentin mukaan pyydettyä saada tieto salassa pidettävästä asiakirjasta taikka viranomaisen henkilörekisteristä tai muusta asiakirjasta, josta tieto voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin, tiedon pyytäjän on, jollei erikseen toisin säädetä, ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan, jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilökisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomainen on tämän lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei lain 1 ja 3 § huomioon ottaen rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti.

3.2 Arviointi

Perustuslain 12 §:ssä on säädetty julkisuusperiaatteesta, jonka mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisen oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta toteuttaa osaltaan tätä julkisuusperiaatetta.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä. Lain mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Tämä tarkoittaa, että pyytäjällä tulee olla lain mukaan oikeus käsitellä kyseisiä tietoja, jotta tiedot voidaan luovuttaa kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa. Lainkohtaa koskevan hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) mukaan tarkoituksena on estää se, että henkilötietojen julkisuus johtaisi henkilötietojen suoja koskevien säännösten vastaiseen rekisterinpitoon tai muuhun tietojen käsittelyyn. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettujen henkilötietojen suoja koskevat säännökset sisältävät sekä kansallisen että EU-tasoisien sääntelyyn.

Jos viranomaisen henkilörekisteristä pyydetään henkilötietojen luovuttamista kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa, tulee viranomaisen siis tarkistaa tietojen luovuttamisen lainmukaisuus kyseisessä tilanteessa. Tämä tarkoittaa, että jos tietojen pyytäjä ei ole esittänyt julkisuuslain 13 §:n 2 momentin mukaisesti kaikkia asian arvioinnissa tarpeellisia tietoja vielä tietopyynnössään, häntä tulee hallintolain 22 §:n mukaisesti pyytää täydentämään asiaansa tarpeellisilla tiedoilla, jotta viranomaisen voi harkita, voidaanko tiedot luovuttaa. Jos pyytäjä ei täydennä tietoja annetussa määräajassa, viranomaisen tulee ratkaista asia käytettävissään olevien tietojen perusteella.

Kantelija pyysi 21.4.2025 Kiuruveden lukion toimistosihteeriltä sähköpostilla Kiuruveden abien nimet tai ainakin 3B luokan abit. Viestissä kantelija mainitsi olevansa historioitsija ja tulleen ylioppilaaksi Kiuruveden lukiosta keväällä 1980. Toimistosihteerin vastasi ilmoittamalla, että hänellä on tieto vain joistakin Kiuruveden lukion kevään 1980 ylioppilasta (ne, jotka julkaistu kirjassa) ja ohjasi kantelijaa selvittämään asiaa kaupungin arkistosihteeriltä. Arkistosihteerin vastasi kantelijalle 12.5.2025 ilmoittamalla, että seuraavasti: "Luettelo vuoden 1980 ylioppilaista muodostaa henkilörekisterin. Henkilötiedon käsittelyä sääntelee EU:n yleinen tietosuojasetus (679/2016/EU). Luovuttamalla teille vuoden 1980 ylioppilaksi tulneiden luettelon, syyllistyisimme mahdollisesti henkilörekisterin luovuttamiseen siihen oikeudettomalle henkilölle."

Arkistosihteerin mukaan asian käsittelyssä tapahtui väärinkäsitys, kun kantelijan ajateltiin pyytäneen listaa ylioppilaista, vaikka hän oli pyytänyt tietoa abiturienteista. Arkistosihteerin mukaan lista ylioppilaista olisi sisältänyt useita henkilötietoja ja se olisi vaatinut muokkausta ennen kuin se olisi voitu luovuttaa kantelijalle, mikäli hänellä olisi ollut siihen oikeus. Kiuruveden kaupungin lausunnossa kerrotaan, että kantelijalta on sittemmin tiedusteltu tietojen käyttötarkoitusta ja varmistettu henkilöllisyys. Kantelija on toimittanut pyydetyt tiedot 26.6.2025 ja kaupunki on toimittanut kantelijan pyytämät tiedot 27.6.2025.

Menettelyyn tietojen luovuttamisesta henkilörekisteristä noudatetaan julkisuuslakia. Julkisuuslaissa on julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi tarkat menettelysäännökset siitä, kuinka viranomaisessa on toimittava, kun sillä olevan asiakirjan sisällöstä pyydetään tietoa. Menettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa asiakirjan antamisesta päättää virkamies. Jos virkamies kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on lain mukaan muun ohella ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi ja tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Jos tiedon pyytäjä haluaa asiaan viranomaisen ratkaisun, menettelyn toisessa vaiheessa viranomaisen ratkaisee asian valituskelpoisella päätöksellä. Viranomaisen päätökseen, jolla pyydetyt tiedon saaminen on kokonaan tai joltakin osin evätty, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Menettely on sama riippumatta siitä millä perusteella tietoja kieltäydytään antamasta.

Kiuruveden arkistosihteerin on ilmoittanut kantelijalle 12.5.2025 lähettämässään viestissä, ettei tietoja voida luovuttaa ja ilmoittanut samalla myös kieltäytymisen syyn. Totean, että kantelijan saamassa vastauksessa ei ole kuitenkaan ilmoitettu, että kantelijalla olisi ollut mahdollisuus saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi ja saada asiassaan muutoksenhakukelpoinen päätös. Kiinnitän tämän vuoksi vastaisen varalle huomiota julkisuuslaissa säädetyn menettelyn noudattamiseen, kun asiakkaan pyytämiä tietoja ei voida luovuttaa.

Arkistosihteerin pyysi kantelijaa sittemmin täydentämään tietopyyntöään, jonka jälkeen pyydetyt tiedot luovutettiin hänelle. Pidän tärkeänä, että asiakkaan pyytäessä tietoja viranomaisen henkilörekisteristä, josta tieto voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin, asiakasta pyydetään tarvittaessa täydentämään pyyntöään, jotta tietojen luovuttamisen varsinaiset edellytykset voidaan arvioida. Ottaen huomioon, että kantelija on sittemmin saanut pyytämänsä tiedot, ei asia anna minulle tältä osin aihetta enempään.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen oikeasta menettelytavasta Kiuruveden kunnan ja kunnan arkistosihteerin tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Kiuruveden kunnan arkistosihteerin ja Kiuruveden kunnan tietoon.